

**ปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพ
ด้านการสอนและหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง
สาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ที่มีผล
ต่อสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล
INTERACTION BETWEEN TEACHING COMPETENCY
DEVELOPMENT TRAINING COURSE AND GENERAL NURSE
PRACTITIONER TRAINING COURSE (PRIMARY MEDICAL CARE)
AFFECTING NURSING STUDENTS' MENTORS' COMPETENCY**

ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ, สกุนตลา แซ่เตียว*, วรินทรลดา จันทวีเมือง**

Trongrit Thongmeekhaun, Sakuntala Saetiaiw*, Varinlada Juntaveemuang**

อาจารย์ประจำวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก,

e-Mail: trongrit2514@gmail.com (Corresponding Author)

Lecturer, Boromarajonani College of Nursing, Songkhla, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute,

e-Mail: trongrit2514@gmail.com (Corresponding Author)

(Received: 2022, March 14; Revised: 2022, May 2; Accepted: 2022, May 12)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล และปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอนและการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ที่มีผลต่อสมรรถนะพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล วิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพแผนกผู้ป่วยนอกและแผนกผู้ป่วยฉุกเฉิน โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดสงขลาและพัทลุง จำนวน 140 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่า IOC ระหว่าง .67-1.00 ตรวจสอบความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติ

*,**อาจารย์ประจำวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก,

e-Mail: tsakunn@gmail.com, worawan@bcnsk.ac.th

Lecturer, Boromarajonani College of Nursing, Songkhla, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute,

e-Mail: tsakunn@gmail.com, worawan@bcnsk.ac.th

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างมีสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.88$, $SD = 0.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับดี โดยด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเสริมพลังอำนาจ ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.45$) รองลงมา ด้านการให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.48$) และด้านการเป็นผู้นำทีม ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.47$) สำหรับด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสอน ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 0.43$)

2. ประสิทธิภาพการอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอนและการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ที่มีผลต่อสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน ($F = .124$, $p = .725$)

ดังนั้นวิทยาลัยและแหล่งฝึกควรส่งเสริมให้พยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาลมีระดับสมรรถนะสูงขึ้นในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการสอน

คำสำคัญ: หลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอน, หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น), สมรรถนะพยาบาลพี่เลี้ยง

ABSTRACT

This quantitative research aimed to study level of competency of nursing students' mentors and interaction between experience in teaching competency development training course and general nurse practitioner training course (primary medical care) affecting nursing students' mentors' competency. The samples recruited by simple random sampling were 140 registered nurses working for Outpatient and Emergency Departments at community hospitals in Songkhla and Phattalung provinces. The instrument was a questionnaire validated for contents by a panel of 3 experts. The instrument had IOC ranging from .67-1.00 and had Cronbach alpha coefficient reliability of .93. Data were analyzed using descriptive statistics and two-way ANOVA. The research results were as follows:

1. Competency of nursing students' mentors, overall, was at a good level ($\bar{X} = 3.88$, $SD = 0.40$). When considering each aspect, it was found that

all aspects were at a good level. Aspect of empowerment had the highest mean score ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.45$), followed by aspect of counseling ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.48$), and aspect of team leader ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.47$). Aspect of teaching had the least mean score ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 0.43$).

2. There was no interaction between experience in teaching competency development training course and general nurse practitioner training course (primary medical care) affecting nursing students' mentors' competency ($F = .124$, $p = .725$)

Therefore, college and practice settings should encourage nursing students' mentors to have high level of all competencies, particularly, teaching competency.

Keywords: Teaching competency development training course, General nurse practitioner training course (Primary Medical Care), Competency of nursing students' mentors.

บทนำ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้สามารถทำการรักษาโรคเบื้องต้นที่ดี โดยคาดหวังว่านักศึกษาพยาบาลจะมีสมรรถนะและสามารถตรวจรักษาโรคและให้การพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้รับบริการได้อย่างมีคุณภาพ โดยจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นแก่นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำความรู้ในวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้นและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาฝึกปฏิบัติในการซักประวัติ การตรวจร่างกาย การวินิจฉัยโรค การคัดกรองและการส่งต่อผู้ป่วย การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การทำหัตถการ และการช่วยเหลือฉุกเฉิน ภายใต้ขอบเขตของระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ยึดหลักจริยธรรมและสิทธิมนุษยชนและกฎหมายวิชาชีพ โดยแหล่งฝึกปฏิบัติงานเป็นโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดสงขลาและจังหวัดพัทลุง จำนวน 12 โรงพยาบาล มีระยะเวลาในการฝึก 4 สัปดาห์ แบ่งฝึกปฏิบัติที่แผนกผู้ป่วยนอก 2 สัปดาห์ และแผนกผู้ป่วยฉุกเฉิน 2 สัปดาห์ ภายใต้การดูแลของพยาบาลพี่เลี้ยงซึ่งเป็นพยาบาลที่ได้รับการมอบหมายโดยตรงให้รับผิดชอบในการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา แผนกละ 1 คน และมีพยาบาลประจำแผนกทุกคนช่วยนิเทศและสอนปฏิบัติทางการพยาบาลต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา โดยมี

อาจารย์ไปนิเทศการฝึกสัปดาห์ละ 1 ครั้ง (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา, 2562, หน้า 3-5)

เวลาในการฝึกปฏิบัติส่วนใหญ่ในรายวิชานี้ นักศึกษาฝึกภายใต้การดูแลของพยาบาลพี่เลี้ยงของแต่ละแหล่งฝึกมีสมรรถนะในการนิเทศนักศึกษาในวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นที่หลากหลายทั้งส่วนของความเหมือนและความต่างที่แตกต่างกันไป เช่น เทคนิคการสอน การปฏิบัติทางการพยาบาล การสื่อสาร การประเมิน เป็นต้น (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา, 2562, หน้า 6-7) ส่งผลต่อคุณภาพของพยาบาล พี่เลี้ยงในการนิเทศนักศึกษา และส่งผลต่อคุณภาพในการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาด้วย ทั้งนี้ความเหมือนและความต่างของคุณลักษณะบางอย่างเป็นข้อจำกัดที่ไม่อาจปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขได้ เช่น อายุ เพศ ประสบการณ์การทำงาน เป็นต้น แต่คุณลักษณะบางอย่างสามารถปรับเปลี่ยนพัฒนาได้ เช่น ความรู้ ทักษะการทำงาน และสมรรถนะ เป็นต้น โดยเฉพาะสมรรถนะซึ่งเป็นคุณลักษณะและความสามารถของตัวบุคคลที่ซ่อนอยู่ภายในผลักดันให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมดีกว่าบุคคลทั่วไปและเกิดผลสำเร็จที่ดีเลิศในงาน (McClelland, online, 1973) นอกจากนี้ นันทวัน ดาวอุดม (2550, หน้า 7-8) กล่าวว่าสมรรถนะที่จำเป็นของพยาบาลพี่เลี้ยงในการนิเทศการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสอน 2) ด้านทักษะการปฏิบัติทางการพยาบาล 3) ด้านการสื่อสาร 4) ด้านการเสริมพลังอำนาจ 5) ด้านการให้คำปรึกษา และ 6) ด้านการเป็นผู้นำทีม สามารถพัฒนาได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การให้ฝึกปฏิบัติจริง การสอนงาน การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น โดยเฉพาะการฝึกอบรมถือเป็นกิจกรรมที่พัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และความชำนาญทำให้ปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น (ลือชัย ชูนาคา และวิทยา จันทรศิลา, 2559, หน้า 78-79)

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา จึงส่งเสริมให้พยาบาลพี่เลี้ยงในแต่ละแหล่งฝึกมีสมรรถนะพยาบาลพี่เลี้ยงในการนิเทศนักศึกษาในวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น โดยจัดโครงการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) มาอย่างต่อเนื่องถึง 14 รุ่น หลักสูตรนี้เปรียบเสมือน “ศาสตร์” คือ เป็นองค์ความรู้ด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การผ่านการอบรมจะทำให้พยาบาลพี่เลี้ยงมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และความชำนาญในการรักษาพยาบาลเบื้องต้นมากยิ่งขึ้น และจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนสำหรับพยาบาลพี่เลี้ยงเป็นประจำทุกปี หลักสูตรนี้เปรียบเสมือน “ศิลป์” คือ เป็นเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่จะนำความรู้การรักษาพยาบาลเบื้องต้นถ่ายทอด การผ่านการอบรมจะทำให้พยาบาลพี่เลี้ยง

มีความรู้ มีความเข้าใจ การสอน วิธีการถ่ายทอด การสื่อสาร การเสริมพลังอำนาจ รวมทั้งการให้คำปรึกษา และการเป็นผู้นำทีม ดังนั้นพยาบาลพี่เลี้ยงที่ได้อบรมทั้ง 2 หลักสูตรนี้จะผสมผสานและเติมเต็มซึ่งกันและกัน ทำให้พยาบาลพี่เลี้ยงมีสมรรถนะในการนิเทศนักศึกษาในวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ทั้ง 6 ด้าน มากขึ้น (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา, 2562, หน้า 1-2)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะและระดับสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงพยาบาลจบใหม่และพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษา เช่น อรชร ภาสวดี และบุญใจ ศรีสถิตนรากร (2554, หน้า 24-25) ที่ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยสมรรถนะพยาบาลพี่เลี้ยงโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ พบว่าสมรรถนะพยาบาลพี่เลี้ยงโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ มี 4 สมรรถนะ 27 สมรรถนะย่อย นั่นวันดาวอดม (2550, หน้า 120-135) ที่ศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะพยาบาลพี่เลี้ยง พบว่าสมรรถนะพยาบาลพี่เลี้ยงโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ มี 6 สมรรถนะ 56 สมรรถนะย่อย และจุฑารัตน์ บันดาลสิน, ศิริพร พูนชัย, สายสมร เฉลยกิตติ และกุสุมา กังหลี (2558, หน้า 36-37) ที่ศึกษาการปฏิบัติบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยงของพยาบาลวิชาชีพในแหล่งฝึกงานของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก พบว่าพยาบาลพี่เลี้ยงนักเรียนพยาบาลมีการปฏิบัติบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยงโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยไม่พบประเด็นการศึกษาระดับสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาลที่ชัดเจน และการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอนและการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ที่มีผลต่อสมรรถนะพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาลในวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น จึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อนำไปวางแผนการพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาลในวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และวิชาอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล วิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอนและการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ที่มีผลต่อสมรรถนะพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล วิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดำเนินการวิจัย ดังนี้ **ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย** ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพการอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอน และ 2) ประสิทธิภาพการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถนะพยาบาลพี่เลี้ยง ได้แก่ 1) ด้านการสอน 2) ด้านทักษะการปฏิบัติทางการพยาบาล 3) ด้านการสื่อสาร 4) ด้านการเสริมพลังอำนาจ 5) ด้านการให้คำปรึกษา และ 6) ด้านการเป็นผู้นำทีม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป็นพยาบาลวิชาชีพแผนกผู้ป่วยนอกและแผนกผู้ป่วยฉุกเฉิน โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดสงขลา จำนวน 6 โรงพยาบาล และจังหวัดพัทลุง จำนวน 6 โรงพยาบาล ที่เป็นแหล่งฝึกวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา ประจำปีการศึกษา 2562 และมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลในวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น จำนวน 220 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการใช้ตารางเครซีและมอร์แกน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ตามสัดส่วนประชากรของแต่ละโรงพยาบาล จำนวน 140 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มี 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติแก่นักศึกษา ประสิทธิภาพการอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอน และประสิทธิภาพการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ตอนที่ 2) ระดับสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล วิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสอน 2) ด้านทักษะการปฏิบัติทางการพยาบาล 3) ด้านการสื่อสาร 4) ด้านการเสริมพลังอำนาจ 5) ด้านการให้คำปรึกษา และ 6) ด้านการเป็นผู้นำทีม ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่า IOC ระหว่าง .67-1.00 วิเคราะห์ค่าความเที่ยงได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .93

การเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์-31 มีนาคม 2563 ที่โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดสงขลาและจังหวัดพัทลุง จำนวน 12 โรงพยาบาล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ
2. ระดับสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล ทั้งโดยรวมและรายด้าน ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ 5 ระดับ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, หน้า 138) ดังนี้

1.00-1.49	หมายถึง พยาบาลพี่เลี้ยงมีระดับสมรรถนะต้องปรับปรุง
1.50-2.49	หมายถึง พยาบาลพี่เลี้ยงมีระดับสมรรถนะพอใช้
2.50-3.49	หมายถึง พยาบาลพี่เลี้ยงมีระดับสมรรถนะปานกลาง
3.50-4.49	หมายถึง พยาบาลพี่เลี้ยงมีระดับสมรรถนะดี
4.50-5.00	หมายถึง พยาบาลพี่เลี้ยงมีระดับสมรรถนะดีมาก

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอน และการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ที่มีผลต่อสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล วิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา หมายเลขรับรอง BCNSK 10/2563

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 97.86 นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 83.57 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 93.57 มีอายุระหว่าง 35-45 ปี มากที่สุด จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 ส่วนใหญ่เป็นพยาบาลวิชาชีพระดับชำนาญการ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 75.72 ปฏิบัติงานแผนกห้องตรวจโรค จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 76.43 มีระยะเวลาการปฏิบัติงาน 10-19 ปี มากที่สุด จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 มีส่วนร่วม ในการฝึกปฏิบัตินักศึกษาพยาบาลมากที่สุด <10 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 69.29

2. กลุ่มตัวอย่างผ่านการอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอน จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 23.57 และไม่ผ่านการอบรม จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 76.43 ส่วนหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น)

ผ่านการอบรม จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 36.43 และไม่ผ่านการอบรม จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 63.57 ซึ่งในจำนวนผู้ที่เคยผ่านการอบรมทั้ง 84 คน ผ่านการอบรมไม่เกิน 5 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 20.24 ผ่านการอบรมมาแล้ว 6 ถึง 10 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 35.71 และผ่านการอบรมมาแล้ว 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 44.05

3. ระดับสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล วิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล วิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น จำแนกโดยรวมและรายด้าน ($n = 140$)

สมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษา พยาบาลวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาล เบื้องต้น	min	max	$\bar{X}$	SD	ระดับสมรรถนะ
1. ด้านการเสริมพลังอำนาจ	2.50	5.00	3.93	0.45	ดี
2. ด้านการเป็นผู้นำทีม	2.60	5.00	3.90	0.47	ดี
3. ด้านการให้คำปรึกษา	2.60	5.00	3.90	0.48	ดี
4. ด้านทักษะการปฏิบัติทางการพยาบาล	2.38	5.00	3.88	0.43	ดี
5. ด้านการสื่อสาร	2.67	5.00	3.86	0.47	ดี
6. ด้านการสอน	2.70	5.00	3.82	0.43	ดี
โดยรวม	2.58	5.00	3.88	0.40	ดี

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล วิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.88$, $SD = 0.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับดี โดยด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเสริมพลังอำนาจ ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.45$) ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสอน ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 0.43$)

4. ข้อมูลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสพการณ์การอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอนและการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ที่มีผลต่อสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล วิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

ก่อนที่จะวิเคราะห์สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA) ผู้วิจัยทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นตามหลักการใช้สถิติดังกล่าว โดยตรวจสอบว่าข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะการแจกแจงเป็นโค้งปกติ (Normality) หรือไม่ โดยพิจารณาจากกราฟ Normal Probability Plot พบว่าข้อมูลส่วนใหญ่จะอยู่รอบ ๆ เส้นตรง จึงสรุปได้ว่าลักษณะของข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ และทดสอบความแปรปรวนแบบ 2 ตัวประกอบ โดยหาค่า Levene's Test of Equality of Error Variances พบว่ามีความแปรปรวนเท่ากัน ($F = 2.328, p = .078$) ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ

ตารางที่ 2 ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล โดยใช้ตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร คือ ประสพการณ์การอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอน และประสพการณ์การอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ประสพการณ์การอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอน	.037	1	.037	.226	.635
2. ประสพการณ์การอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น)	.006	1	.006	.035	.853
3. ประสพการณ์การอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอน × ประสพการณ์การอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น)	.020	1	.020	.124	.725
ความคลาดเคลื่อน	22.441	136	165		
รวม	2126.038	140			

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่าพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาลที่มีประสบการณ์การอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอนต่างกันจะมีสมรรถนะไม่แตกต่างกัน ($F = .226, p = .635$) และพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาลที่มีประสบการณ์การอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ต่างกันจะมีสมรรถนะไม่แตกต่างกัน ($F = .035, p = .853$)

สำหรับปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอนและการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ที่มีผลต่อสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล วิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน ($F = .124, p = .725$)

อภิปรายผล

1. ระดับสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล วิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

1.1 กลุ่มตัวอย่างมีระดับสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.88, SD = 0.40$) อธิบายได้ว่าสมรรถนะเป็นคุณลักษณะและความสามารถที่มาจากตัวบุคคลที่ซ่อนอยู่ภายใน ซึ่งสามารถผลักดันให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมการทำงานที่มีความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผลและก่อให้เกิดผลลัพธ์สูงสุดในการทำงาน โดยสมรรถนะมีที่มาจากพื้นฐานความรู้ ทักษะ วิธีคิด คุณลักษณะส่วนบุคคล และแรงจูงใจ ซึ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการงานของตนเอง (McClelland, 1973, pp. 57-83) การที่กลุ่มตัวอย่างทุกคนจบการศึกษาสาขาพยาบาล มีประสบการณ์ในการทำงานและมีส่วนร่วมกับการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา มาโดยตลอด รวมทั้งบางส่วนได้รับการอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอน หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) หลักสูตรหรือการอบรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้มีสมรรถนะการเป็นพยาบาลพี่เลี้ยงโดยรวมอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับ จุฑารัตน์ บันดาลสิน, ศิริพร พูนชัย, สายสมร เฉลยกิตติ และกุสุมา กังหลี (2558, หน้า 32) ที่ศึกษาการปฏิบัติบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยงของพยาบาลวิชาชีพในแหล่งฝึกปฏิบัติงานของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก พบว่าพยาบาลวิชาชีพที่ทำหน้าที่พยาบาลพี่เลี้ยงนักเรียนพยาบาลมีการปฏิบัติบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยงโดยรวมอยู่ในระดับดี นอกจากนี้ กนกพร นทีธนสมบัติ, รัชณี นามจันทร์, พรศิริ พันธสี และอิสริย์ เหลืองวิลัย (2558, หน้า 72) ที่ศึกษาการสอนภาคปฏิบัติของพยาบาลพี่เลี้ยงและแนวทางการพัฒนาระบบพยาบาล

พีเลียง คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ พบว่าพยาบาลพีเลียง นักศึกษาพยาบาลมีคุณภาพการสอนภาคปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน

1.2 ด้านการเสริมพลังอำนาจ มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.45$) อธิบายได้ว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจ เช่น การสนับสนุน การอำนวยความสะดวก การจัดสรรโอกาสให้ปฏิบัติงานได้อย่างอิสระ การช่วยขจัดอุปสรรคและปัญหาในการฝึกปฏิบัติงาน การเปิดโอกาสให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ การสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสม เป็นต้น ช่วยให้ผู้เกิดการเรียนรู้ เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้ผู้ (Gibson, 1995 อ้างถึงใน ปรารักษ์ทิพย์ อูจะรัตน์, วัฒนา พันธุ์ศักดิ์ และฉวีวรรณ โพธิ์ศรี, 2557, หน้า 217) เห็นได้ว่าการปฏิบัติตามแนวทางในการสร้างเสริมสร้างพลังอำนาจ เป็นสิ่งที่ไม่ได้ยุ่งยาก หรือซับซ้อนมากนัก เพราะเป็นสิ่งที่พยาบาลพีเลียงทุกคนได้ถูกหล่อหลอมมาจากการศึกษาในวิชาชีพพยาบาล และมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาจากพยาบาลรุ่นพี่รุ่นน้องไม่ว่าจะสำเร็จ การศึกษามาจากสถาบันการศึกษาใดก็ตาม (จันทนา โปรงเงิน และ แสงจันทร์ สุนันตะ, 2561, หน้า 40) จึงทำให้พยาบาลพีเลียงมีสมรรถนะด้านนี้อยู่ในระดับดี โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด สอดคล้องกับ จุฑารัตน์ บันดาลสิน, ศิริพร พูนชัย, สายสมร เฉลยกิตติ และกุสุมา กังหลี (2558, หน้า 36) ที่ศึกษาการปฏิบัติบทบาทพยาบาลพีเลียงของพยาบาลวิชาชีพ ในแหล่งฝึกปฏิบัติงานของวิทยาลัยพยาบาล พบว่าพยาบาลพีเลียงนักเรียนพยาบาลมี การปฏิบัติบทบาทด้านการเสริมพลังอำนาจอยู่ในระดับดี

1.3 ด้านการสอน มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 0.43$) อธิบายได้ว่า สมรรถนะด้านการสอนเป็นการปฏิบัติบทบาทด้านการสอนทางคลินิกให้กับนักศึกษาของ พยาบาลพีเลียงในลักษณะของการถ่ายทอดความรู้ให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจ ลึกซึ้งอย่างแท้จริงซึ่งจะนำไปปฏิบัติต่อไป จำเป็นต้องมีการวางแผนเตรียมการสอน สื่ออุปกรณ์ รวมทั้งใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ ให้เหมาะสม รวมถึงการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนต้องเหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการเรียน วัตถุประสงค์ ของการสอนด้วย จะเห็นได้ว่าสมรรถนะด้านการสอนมีความซับซ้อนและยุ่งยาก (จันทนา โปรงเงิน และแสงจันทร์ สุนันตะ, 2561, หน้า 41) ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างบางส่วน มีประสบการณ์การเป็นพยาบาลพีเลียงน้อยกว่า 5 ปี ส่วนใหญ่ไม่ผ่านการอบรมหลักสูตร พัฒนาศักยภาพด้านการสอน จึงทำให้สมรรถนะด้านการสอนอยู่ในระดับดี แต่มีค่าคะแนน เฉลี่ยต่ำที่สุด สอดคล้องกับ จุฑารัตน์ บันดาลสิน, ศิริพร พูนชัย, สายสมร เฉลยกิตติ และ กุสุมา กังหลี (2558, หน้า 36) ที่ศึกษาการปฏิบัติบทบาทพยาบาลพีเลียงของพยาบาล วิชาชีพในแหล่งฝึกปฏิบัติงานของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก พบว่าพยาบาลพีเลียง

นักเรียนพยาบาลปฏิบัติบทบาทด้านการสอนอยู่ในระดับดี ชัดแย้งกับจินตนา โปรยเงิน และแสงจันทร์ สุนันตะ (2561, หน้า 41) ที่ศึกษาการพัฒนาศักยภาพการสอนสำหรับพยาบาลพี่เลี้ยง วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก พบว่าด้านการสอนเป็นบทบาทที่พยาบาลพี่เลี้ยงประเมินศักยภาพของตนเองว่าอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอนและการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ที่มีผลต่อสมรรถนะพยาบาล พี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล ไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน

อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอนและหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ส่วนใหญ่ผ่านการอบรมมาแล้ว 5 ปี ขึ้นไป จึงอาจจะลืมนเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ ที่ได้รับการอบรมมา รวมทั้งความรู้บางอย่างล้าสมัย พยาบาลพี่เลี้ยงจึงมีวิธีการในการพัฒนาตนเองด้วยการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ เช่น เข้าร่วมประชุมวิชาการ ศึกษาจากหนังสือ ตำราวารสารต่าง ๆ การวิเคราะห์กรณีศึกษาเกี่ยวกับผู้ป่วยร่วมกับสหวิชาชีพ และใช้ประสบการณ์เดิมหรือเทคนิคการสอนจากพยาบาลรุ่นพี่มาเป็นแนวทางในการสอนนักศึกษา (อัญญา ปลอดเปลื้อง, 2559, หน้า 171) ประกอบกับการมีภาระงานประจำมาก จึงให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ในการบริการผู้ป่วยก่อน ซึ่งการมีประสบการณ์การอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอนและการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ไม่มีปฏิสัมพันธ์กันต่อสมรรถนะพยาบาลพี่เลี้ยง นักศึกษาพยาบาล สอดคล้องกับ จุฑารัตน์ บันดาลสิน, ศิริพร พูนชัย, สายสมร เฉลยกิตติ และกุสุมา กังหลี (2558, หน้า 37) ที่ศึกษาการปฏิบัติบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยงของพยาบาลวิชาชีพในแหล่งฝึกปฏิบัติงานของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก พบว่าพยาบาลพี่เลี้ยงมีภาระงานประจำมากส่งผลต่อการปฏิบัติบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ผู้บริหารระดับรองผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการ ปรับปรุงหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอน โดยเน้นหัวข้อที่เกี่ยวกับวิธีการสอนในคลินิกให้มากขึ้น สำหรับหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ต้องเน้นการสอนเนื้อหาความรู้ที่ทันสมัย รวมทั้งการสนับสนุนเพื่อให้พยาบาล

พี่เลี้ยงนักศึกษาได้เข้าร่วมการอบรมมากยิ่งขึ้น เช่น จัดโควตาพิเศษ การสนับสนุนหรือลดค่าใช้จ่ายการอบรม เป็นต้น

2. แหล่งฝึก ผู้บริหารระดับกลุ่มการพยาบาล นำข้อมูลระดับสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล โดยเฉพาะด้านการสอนใช้ในการวางแผนการพัฒนาพยาบาลพี่เลี้ยงหรือพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกนักศึกษาเข้าอบรมทั้งอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการสอนและหลักสูตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาล เพื่อให้ได้วิธีการในการพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาลให้สูงขึ้น

บรรณานุกรม

กนกพร นทีธนสมบัติ, รัชณี นามจันทรา, พรศิริ พันธสี และอิสริย์ เหลืองวิลัย. (2558).

การสอนภาคปฏิบัติของพยาบาลพี่เลี้ยงและแนวทางการพัฒนาระบบพยาบาลพี่เลี้ยง คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. *วารสาร มฉก.วิชาการ*, 19(37), หน้า 71-88.

จันทนา โปรยเงิน และแสงจันทร์ สุนันตะ. (2561). การพัฒนาศักยภาพการสอนสำหรับพยาบาลพี่เลี้ยง วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 19(3), หน้า 18-43.

จุฑารัตน์ บันดาลสิน, ศิริพร พูนชัย, สายสมร เฉลยกิตติ และกุสุมา กังหลี. (2558). การปฏิบัติบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยงของพยาบาลวิชาชีพในแหล่งฝึกปฏิบัติงานของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 16(3), หน้า 32-41.

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ไทเนรมิตกิจอินเตอร์ โพรเกรสชิฟ.

นันทวัน ดาวอุดม. (2550). *องค์ประกอบสมรรถนะพยาบาลพี่เลี้ยง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลพยาบาลมหาบัณฑิต สาขาบริหารการพยาบาล, คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรารักษ์ทิพย์ อูจะรัตน์, วัฒนา พันธุ์ศักดิ์ และฉวีวรรณ โพธิ์ศรี. (2557). ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจต่อการพัฒนาศักยภาพการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในชุมชน. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(2), หน้า 216-224.

- ลือชัย ชูนาคา และวิทยา จันทร์ศิลา. (2559). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 18(2), หน้า 72-80.
- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา. (2562). *คู่มือการการฝึกปฏิบัติวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ปีการศึกษา 2562*. สงขลา: ม.ป.ท.
- _____. (2562). *โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนสำหรับพยาบาลพี่เลี้ยง*. สงขลา: ม.ป.ท.
- อรชร ภาควัต และบุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2554). *การวิเคราะห์ปัจจัยสมรรถนะพยาบาลพี่เลี้ยงโรงพยาบาลตติยภูมิ*. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 12(พิเศษ), หน้า 21-27.
- อัญญา พลดเปลื้อง. (2559). สมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยง. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 8(3), หน้า 168-174.
- Krejcie, Robert V., & Morgan, Daryle W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.
- McClelland, David C. (1973). *Testing for Competence rather than Intelligence* (Online). Available: <https://www.therapiebreve.be/documents/mcclelland-1973.pdf> [2020, May 2].